

JOB

32-37

Elihu benadert Jobs lijden als Gods
tuchtiging en onderwijs.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/job/32-37

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Elihu en zijn kritiek op beide partijen	4 min	4
2	Wijsheid komt van God, niet van ouderdom	4 min	5
3	Elihu spreekt Job aan op zijn reactie	3 min	9
4	God spreekt door dromen en lijden	4 min	11
5	Een bemiddelaar en de weg naar herstel	4 min	13
6	Elihu toetst Jobs aanspraak op onschuld	2 min	15
7	Gods rechtvaardigheid en eigen gezag	3 min	17
8	God als bron van ons besef van recht	2 min	18
9	God oordeelt zonder nader onderzoek	3 min	19
10	De opbouw van de wijsheidsredes	2 min	21
11	Leren van tuchtiging en schuld erkennen	4 min	22
12	Wat menselijk gedrag voor God betekent	3 min	24
13	Geduldig op God wachten in beproevingen	4 min	26
14	Elihu beroept zich op volmaakte kennis	2 min	28

15	Lijden als correctie in plaats van straf	3 min	29
16	Jobs verzet staat zijn herstel in de weg	3 min	31
17	Kennis van de natuur in de oudheid	3 min	32
18	Gods macht over storm, sneeuw en regen	2 min	34
19	Jobs onwetendheid tegenover Gods kennis	2 min	35
20	Elihu biedt hoop op onderwijs en herstel	2 min	36
	Om verder te lezen		37

1

Elihu en zijn kritiek op beide partijen

Laten we de toespraken van Elihu lezen. Die beginnen in hoofdstuk 32 en lopen door tot en met hoofdstuk 37. Zes hele hoofdstukken.

Toen hielden deze drie mannen op Job te antwoorden, omdat hij in zijn eigen ogen rechtvaardig was.

JOB 32:1

Dat wil zeggen, ze hadden alles gedaan wat ze konden om hem te vertellen dat hij niet rechtvaardig was, maar naar zijn eigen oordeel bleef hij rechtvaardig. Ze waren niets opgeschoten, dus gaven ze het op.

Toen ontstak de woede van Elihu, de zoon van Baracheël, de Buziet, uit het geslacht van Ram. Tegen Job ontstak zijn woede, omdat die zichzelf rechtvaardigde tegenover God. Zijn woede ontstak ook tegen zijn drie vrienden, omdat zij geen antwoord vonden, maar Job toch schuldig verklaarden.

JOB 32:2-3

Hij was met geen van beide partijen in dit debat tevreden. Hij vond dat Job, nu er een soort tegenspraak tussen Job en God leek te zijn, een soort conflict, zichzelf als de onschuldige had voorgesteld in plaats van God. En de drie vrienden hadden Job toch veroordeeld, hoewel ze niets verkeers aan hem konden vinden. Ze konden niet echt bewijzen dat hij ongelijk had.

Elihu is de enige man in het boek die een Joodse naam heeft. Dat zegt ons niet zo veel. We krijgen hier iets over zijn afkomst te horen, maar we weten niet echt wie deze mensen waren. Baracheël, de Buziet. Buzieten zijn waarschijnlijk de nakomelingen van Buz. Je herinnert je dat Job uit het land Uz kwam. Deze man kwam blijkbaar uit het land Buz. Uz en Buz waren allebei zonen van Nahor bij Milka, zoals we eerder in

Genesis zagen. Ik geloof dat het hoofdstuk 22 was waar over de zonen van Nahor werd gesproken. Uz en Buz waren de eerste twee. Blijkbaar werd de een de stichter van het land waar Job vandaan kwam, en de ander de stamvader van de stam waar Elihu vandaan kwam.

Verder weten we niet veel. Elihu had een Joodse naam, een Hebreeuwse naam, maar als hij een Buziet was, was hij geen Israëliet. Hij was een verre verwant van de Israëlieten. Hij is ook de enige man van wie een geslachtsregister wordt gegeven. We weten niets over de namen van Jobs ouders of over zijn stam, en ook niet veel over zijn vrienden. We weten uit welke stammen ze kwamen, maar we weten niet hoe hun vaders heetten. Dat is nogal ongebruikelijk, om een man te noemen zonder zijn vader te noemen. Elihu is de enige over wie we die informatie hebben. Veel helpt het niet, want we weten niets over zijn vader, Baracheël, de Buziet.

Eén ding kunnen we zeggen: dit sluit de mogelijkheid uit die sommige mensen hebben overwogen, dat hij een theofanie was. Misschien was Elihu Christus, Die kwam om met Job te spreken. Hij spreekt alsof hij denkt dat zijn woorden het laatste woord zijn en alsof hij volmaakt is in kennis. Als die dingen helemaal waar zijn, dan zou hij haast niemand minder dan God moeten zijn. Daarom is bij mensen misschien de gedachte opgekomen dat hij een theofanie was, zoals Melchizedek of zoals de man die met Jakob worstelt. Maar het feit dat hij uit een bepaalde stam en een bepaalde familie komt, bewijst dat hij maar een mens is. Hij is geen theofanie. Hij is een man die blijkbaar enigszins objectief heeft geluisterd en aan beide kanten van het betoog tekortkomingen heeft gezien.

2

Wijsheid komt van God, niet van ouderdom

Er staat in vers 4:

Maar Elihu had met spreken gewacht op Job, omdat zij ouder van dagen waren dan hij.

JOB 32:4

Daarmee worden Job en zijn vrienden bedoeld.

Hij zei: 'Ik ging ervan uit dat oude mannen wijs zouden zijn en dat ik iets zou horen wat het aanhoren waard was, van deze oudere mannen die al heel wat jaren achter de rug hebben.' Dat is in wezen de gangbare opvatting: oudere mensen zullen meer weten. Maar hij zegt dat dit niet altijd zo is, omdat wijsheid eigenlijk van God komt. Er is een geest in alle mensen. De adem van de Almachtige geeft iedereen leven en geeft iedereen inzicht.

Het is mogelijk dat hij bedoelt dat een mens inspiratie van God kan ontvangen, wanneer hij zegt dat de adem van de Almachtige een mens inzicht geeft. Dat zou de Geest van de Heere zijn, want adem en geest zijn hetzelfde. Hij zegt: 'Ik ben niet oud, maar ik ben een mens, en de Geest van God kan ook mij inzicht geven. Het is niet altijd zo dat grote mannen en oude mannen alles begrijpen. Daarom ga ik het wagen om naar voren te komen en jullie terecht te wijzen, ook al ben ik niet oud. Mijn leeftijd werkt niet in mijn voordeel, maar God kan tot iedereen spreken, ook tot een jonge man.'

Daarom zeg ik: Luister naar mij; ook ik zal mijn gevoelens vertellen. Zie, ik heb gewacht op jullie woorden; ik heb al jullie inzichten aangehoord tot jullie naar woorden moesten zoeken. Ik heb op jullie gelet, en zie, er is niemand die Job kon overtuigen, niemand van jullie die zijn woorden beantwoordde.

JOB 32:10-12

Hij wijst erop dat Job een aantal punten had aangevoerd die zij negeerden. Ze gingen niet op zijn woorden in, en dat lijkt wel duidelijk als je die toespraken leest. Het lijkt alsof Job net zo goed niets had kunnen zeggen. Deze mannen klinken bijna alsof ze

hun toespraken al klaar hadden voordat iemand begon te spreken, want ze praatten gewoon over zijn punten heen zonder er echt op te antwoorden. Dat was iets wat Elihu niet ontging toen hij zorgvuldig gadesloeg wat er gebeurde. Hij zei:

Ik zeg dit opdat jullie niet zeggen: Wij hebben de wijsheid gevonden; God stoot hem uit, geen mens. Nu heeft hij geen woorden tot mij gericht, en ik zal hem geen antwoord geven met jullie woorden. Zij zijn ontsteld, zij antwoorden niet meer; zij hebben de woorden van zich afgezet. Ik heb gewacht, maar zij spreken niet; want zij staan stil, zij antwoorden niet meer.

JOB 32:13-16

Blijkbaar vond hij dat deze mannen meer hadden moeten zeggen om Job te antwoorden, maar ze konden niets meer bedenken om te zeggen. Omdat ze niet meer spraken, vond hij het niet ongepast om zelf in te springen waar er een stilte in het gesprek viel.

Ook ik zal op mijn beurt antwoorden, ook ik zal mijn gevoelens vertellen. Want ik ben vol woorden; de geest in mijn binnenste benauwt mij.

JOB 32:17-18

Dat is een feit. Hij is eigenlijk de breedsprakigste van allemaal.

Zie, mijn binnenste is als wijn die niet geopend is; als nieuwe leren zakken zou hij scheuren.

JOB 32:19

Hij heeft het gevoel: ‘Al mijn emoties terwijl ik naar jullie luister, en alle dingen die volgens mij gezegd moeten worden, terwijl niemand ze zegt — het zit allemaal in me opgekropt en staat op uitbarsten. Ik voel me als een wijnzak waarin de wijn uitzet, die op barsten staat. Er is geen opening om de druk te laten ontsnappen, en ik sta op het punt er een te maken. Ik ga mijn gevoelens luchten.’

Ik zal spreken, zodat ik voor mijzelf lucht krijg; ik zal mijn lippen openen, zodat ik kan antwoorden. O, laat ik voor niemand partijtrekken, en geen mens naar de mond praten! Want ik kan niemand naar de mond praten; meteen zou mijn Maker mij wegnemen.

JOB 32:20-22

Met andere woorden: ‘Ik zal niets anders zeggen dan de zuivere waarheid. Ik zal niemand naar de mond praten om hem te vleien. Ik zal met wat ik zeg alleen proberen God te behagen, niet mensen.’

3

Elihu spreekt Job aan op zijn reactie

Hoofdstuk 33.

Maar luister nu toch naar mijn betoog, Job! en hoor al mijn woorden aan. Zie toch, ik heb mijn mond geopend; mijn tong spreekt onder mijn gehemelte. Wat ik zeg, zal de oprechtheid van mijn hart uitspreken, en de kennis van mijn lippen dat wat zuiver is. De Geest van God heeft mij gemaakt, en de adem van de Almachtige heeft mij levend gemaakt. Als je kunt, antwoord mij dan; stel je dan op vóór mij, ga staan. Zie, ik ben voor God net als jij; ook ik ben maar uit leem gevormd. Zie, laat mijn bedreiging je geen angst aanjagen, en mijn hand zal niet zwaar op je drukken.

JOB 33:1-7

Hij zegt: 'Job, je hebt het zwaar te verduren gehad van deze andere mannen, en ik wil je last niet nog zwaarder maken. Ik zal proberen zacht met je om te gaan. Ik sta eigenlijk meer aan jouw kant dan je weet. Ik ben als jouw woordvoerder bij God.'

[Vertalersnoot: Gregg volgt hier de Engelse formulering van Job 33:6: 'Ik ben als jouw woordvoerder bij God.' De hierboven geciteerde HSV heeft: 'Zie, ik ben voor God net als jij.' Zijn uitleg over voorbede berust op de Engelse formulering.]

Ik weet niet wat dat betekent. Hij zei niet dat hij Gods woordvoerder tegenover Job is. Als hij dat zou zeggen, zou hij beweren zoets als een profeet te zijn. Maar hij zegt:

Ik ben je woordvoerder bij God.

Het is bijna alsof hij zegt: 'Ik doe voorbede voor je bij God. Ik sta aan jouw kant. Ik probeer God ervan te overtuigen dat Hij je komt helpen.'

Maar hij zegt: 'Mijn woorden komen niet voort uit een of andere verborgen bedoeling of uit enige trots van mijn kant. Ze komen uit mijn oprechte hart. Mijn lippen zullen zuivere kennis uitspreken.' Zuivere kennis betekent niet noodzakelijk dat zijn argumenten volkomen onaantastbaar zijn, maar het betekent wel: 'Mijn kennis wordt hier niet gekleurd door een bepaalde verborgen bedoeling. Ik probeer geen voordeel te behalen ten opzichte van de een of de ander van jullie.'

Zeker, je hebt ten aanhoren van mij gezegd, en ik heb de stem van je woorden gehoord: Ik ben rein, zonder overtreding; ik ben onschuldig en heb geen misdaad begaan. Zie, Hij vindt gronden voor een aanklacht tegen mij, Hij beschouwt mij als Zijn vijand. Hij legt mijn voeten in het blok, Hij let op al mijn paden. Maar zie, antwoord ik jou, hierin ben je niet rechtvaardig; want God is groter dan een sterveling.

JOB 33:8-12

Zie je wat hij zegt? 'Ik kan niet zeggen of je rechtvaardig was voordat je ellende begon of niet. Daar beschuldig ik je niet van. Maar deze reactie van je is niet rechtvaardig. In je reacties op je lijden had je geen beschuldigingen tegen God moeten inbrengen, alsof God iets verkeerd doet. Hierin ben je niet rechtvaardig.'

4

God spreekt door dromen en lijden

Waarom heb je Hem ter verantwoording geroepen? Hij legt immers van geen van Zijn daden verantwoording af. Want God spreekt één of twee keer, maar men slaat er geen acht op: in een droom, een visioen in de nacht, als een diepe slaap op de mensen valt, in de sluimer op de slaappleats. Dan openbaart Hij het voor het oor van de mensen, en Hij verzegelt hun tuchtiging, om de mens van een verkeerde daad af te brengen. Hij verbergt de hoogmoed voor een man. Hij houdt zijn ziel af van het verderf, en zijn leven van het omkomen door de werpspies. Hij wordt gestraft met pijn op zijn slaappleats, en de strijd in zijn beenderen is er voortdurend. Zijn leven verfoeit zelfs het brood, en zijn ziel het begerenswaardige voedsel. Zijn vlees vergaat, zodat het niet meer te zien is, en zijn beenderen, die niet te zien waren, steken nu uit. Zijn ziel nadert het graf, en zijn leven nadert de dingen die doden.

JOB 33:13-22

Wat hij hier zegt, is dat God op veel manieren tot ons spreekt. Eén manier die we waarschijnlijk allemaal zouden herkennen, is door dromen. God spreekt tot een mens in zijn slaap, zoals in vers 15 staat: in een droom of in een visioen in de nacht.

[Vertalersnoot: In Job 33:14 volgt Gregg de Engelse lezing ‘op de ene of de andere manier’. De hierboven geciteerde HSV heeft ‘één of twee keer’. Zijn uitleg over verschillende manieren van spreken sluit aan bij de Engelse lezing.]

God spreekt op de ene of de andere manier. En als Hij door een visioen of een droom spreekt, klaagt niemand erover dat God op die manier spreekt. Dat aanvaarden we zonder veel moeite. Maar Hij spreekt ook door onze pijn. Hij tuchtigt ons met pijn op ons bed. Tuchtigen betekent trainen.

[Vertalersnoot: Gregg licht hier het Engelse ‘chastening’ toe als training of tuchtiging. De hierboven geciteerde HSV gebruikt in Job 33:19 het woord ‘gestraft’.]

Volgens mij zegt hij: ‘Er was een tijd, Job, dat je de vriendschappelijke raad van God in je tent had. God sprak tot je op manieren waarop je Hem graag hoorde spreken. Maar nu spreekt Hij op een andere manier, door je beproevingen, door de pijn die je ervaart.’ Ook dit is een middel waarmee God dingen onderwijst. Er waren beslist dingen die Job moest leren. Hij mag dan een onberispelijk man zijn geweest die het kwaad meed en God vreesde. Dat betekende niet dat hij niets te leren had.

Vaak leert een mens in zijn lijden meer dan op welke andere manier ook. Sterker nog, een mens leert door lijden inderdaad bepaalde dingen die hij op geen enkele andere manier kan leren. Zoals medeleven en inlevingsvermogen voor anderen, maar ook zijn eigen zwakheid, zijn eigen hulpeloosheid. Mensen kunnen leerstellingen over deze dingen hebben voordat ze lijden, maar ze leren die pas echt wanneer ze lijden. Wanneer je je leven min of meer onder controle lijkt te hebben, kun je een leerstelling hebben die zegt: ‘God heeft de leiding. Ik niet. Ik ben maar een mens. Ik ben zwak.’ Maar op geen enkel moment besef je dat zo sterk als wanneer je in omstandigheden verkeert waarover je geen enkele controle hebt en die pijnlijk zijn. Waar je alles voor zou doen om eruit te komen, maar het lukt je niet.

Er zijn lessen te leren. Nederigheid leer je door lijden. Dat is tenminste de bedoeling. In Jobs geval had zijn lijden hem er niet zozeer toe gebracht nederig te zijn, als wel zijn onschuld te betuigen. Maar waar het om gaat, is dat er lessen zijn die God een mens wil leren. En Hij tuchtigt een mens door zijn pijn, naast dat Hij spreekt door dingen als dromen en andere manieren waarop we liever van God horen.

5

Een bemiddelaar en de weg naar herstel

Vers 23:

Als er dan een afgezant bij hem is, een bemiddelaar, één uit duizend, om de mens bekend te maken wat zijn recht is, dan zal Hij hem genadig zijn, en zeggen: Verlos hem, zodat hij niet neerdaalt in het graf; Ik heb verzoening gevonden.

JOB 33:23-24

Hij lijkt te zeggen dat als een mens door God onderzocht wordt en duidelijk onvolmaakt is, het er dan op lijkt dat hij bestemd is om naar de kuil te gaan. Tenzij er iemand is die als middelaar kan spreken, iemand die God kan overtuigen van de oprechtheid van deze man. Om de mens Zijn oprechtheid te tonen, Gods oprechtheid, denk ik.

[Vertalersnoot: De Engelse formulering van Job 33:23 die Gregg bespreekt, luidt letterlijk 'om de mens zijn oprechtheid te tonen'. Gregg overweegt hier wiens oprechtheid bedoeld wordt. De hierboven geciteerde HSV heeft 'om de mens bekend te maken wat zijn recht is'.] Hij zegt dat wanneer er zo'n middelaar is, dat een blijk van

genade is. Niet veel mensen hebben dat. Eén man op de duizend zou zo'n middelaar kunnen zijn. Maar hij zegt dat God daardoor de mens kan bevrijden, omdat er iemand voor hem pleit.

Zijn vlees zal frisser worden dan het was in zijn jeugd; hij zal terugkeren tot de dagen van zijn jeugd. Hij zal vurig tot God bidden, en Die zal hem goedgezind zijn en zijn aangezicht aanzien met gejuich, want Hij zal de sterfeling zijn gerechtigheid teruggeven. Hij zal de mensen aanschouwen en zeggen: Ik had gezondigd en wat recht is, krom gemaakt, maar Hij heeft het mij niet vergolden. Maar God heeft mijn ziel verlost, zodat zij niet in het graf kwam, en mijn leven nu in het licht ziet.

JOB 33:25-28

Wat Elihu hier volgens mij zegt, is dat we ervoor open moeten staan dat God op veel manieren tot ons spreekt. Hij kan spreken op gebruikelijke bovennatuurlijke manieren, zoals dromen en visioenen. Hij kan spreken door ons lijden. Hij kan zelfs spreken door een middelaar die naar ons toe komt en ons Gods oprechtheid laat zien. Die brengt ons zover dat we erkennen dat God in deze zaak gelijk had. God kan door een persoon spreken, misschien wel iemand als Elihu. Volgens mij wordt dat hier bedoeld.

‘Je kunt leren van je lijden. Je kunt zelfs leren van wat ik tegen je te zeggen heb. Er zijn verschillende manieren waarop God tot je probeert te spreken. En wat God vooral doet, is proberen tot je te spreken. Hij probeert je dingen te leren. Je zou er goed aan doen daarop afgestemd te zijn, in plaats van alleen maar wild om je heen te slaan in verzet tegen alles wat hier gebeurt.’ En hij zegt dat je dan weer in je normale toestand zult terugkeren en dat het je goed zal gaan.

Vers 31:

Sla er acht op, Job! Luister naar mij; zwijg, dan zal ik spreken. Als er tegenwerpingen zijn, antwoord mij dan; spreek, want ik verlang ernaar jou te rechtvaardigen. Zo niet, luister jį dan naar mij; zwijg, en ik zal je wijsheid leren.

JOB 33:31-33

Dit klinkt niet erg nederig. Maar aan de andere kant hangt het af van zijn stemtoon en van wat zijn houding werkelijk was. Hij zou heel zachtmoedig kunnen zijn. Hij zou kunnen zeggen: 'Job, ik ben bereid te luisteren naar alles wat je te zeggen hebt. Maar als er verder niets te zeggen is, luister dan gewoon. Misschien heb ik iets waarvan je kunt leren.'

6

Elihu toetst Jobs aanspraak op onschuld

Hoofdstuk 34:

Elihu antwoordde verder en zei: Hoor mijn woorden, wijze mannen. Luister naar mij, jullie die kennis hebben. Want het oor toetst woorden en het gehemelte proeft voedsel. Laten we voor onszelf kiezen wat rechtvaardig is en samen vaststellen wat goed is. Want Job heeft gezegd: 'Ik ben rechtvaardig, maar God heeft mijn recht weggenomen. Zou ik liegen over mijn recht? Mijn wond is ongeneeslijk, hoewel ik geen overtreding heb begaan.'

JOB 34:1-6

Hier lijkt het erop dat Elihu zich in elk geval tot de drie raadgevers richt, want hij spreekt degenen aan die hij wijze mannen noemt. Het kan zijn dat hij zich tot de menigte richt. Als er een menigte omheen staat, spreekt hij misschien tot die menigte over Job, met inbegrip van zijn wijze raadgevers. Hij zegt:

‘We hebben nu allemaal gehoord wat Job zegt. Zoals onze mond voedsel kan proeven, zou ons hart wijsheid moeten kunnen toetsen. We zouden kennis moeten kunnen toetsen en moeten kiezen wat recht is. We hebben Job horen zeggen: “Ik ben rechtvaardig. Mijn recht is mij ontnomen. Moet ik liegen? Ik ga niet bekennen dat ik iets verkeerd heb gedaan als dat niet zo is.”’

Dat is wat Job heeft gezegd.

Dan zegt hij:

Wie is een man zoals Job? Hij drinkt de spot in als water. Hij loopt rond in gezelschap van hen die onrecht bedrijven, en gaat om met goddeloze mensen. Want hij heeft gezegd: Het baat een man niet als hij behagen schept in God.

JOB 34:7-9

Hierin is Elihu niet eerlijk. Job heeft niet met zoveel woorden gezegd dat het een mens niets oplevert om vreugde in God te vinden, al zou je zijn woorden wel kunnen doortrekken tot die betekenis. Hij zei:

Ik heb geleefd zoals God het graag ziet, en kijk wat ik ervoor terugkrijg.

In zekere zin zou je dat zo kunnen opvatten dat Job elk voordeel van het volgen van God uitsluit. Hij heeft het niet met zoveel woorden gezegd. Dat is wat Elihu in zijn woorden hoort.

7

Gods rechtvaardigheid en eigen gezag

Daarom, verstandige mensen, luister naar mij: Er is bij God geen sprake van goddeloosheid, of bij de Almachtige van onrecht! Want het werk van een mens vergeldt Hij hem, en overeenkomstig iemands weg doet Hij hem ondervinden. Ja, het is waar, God handelt niet goddeloos, en de Almachtige verdraait het recht niet. Wie heeft Hem over de aarde aangesteld, en wie heeft de hele wereld neergezet? Als Hij Zijn hart tegen de mens zou richten, diens geest en diens adem tot Zich zou verzamelen, dan zou alle vlees tegelijk de geest geven, en de mens zou tot stof terugkeren.

JOB 34:10-15

Hier spreekt hij bijna precies zoals Jobs vrienden dat deden, door te zeggen dat God de goddelozen straft, enzovoort. Dit is iets wat Job zelf erkent. Misschien is Elihu het niet méér met Jobs vrienden eens dan Job het met hen eens was, wanneer hij erkent dat iedereen weet dat God goddeloze mensen straft en dat Hij geen ongerechtigheid begaat. Maar het raadsel hier is: waarom overkomt dit Job?

Wanneer hij over God zegt:

Wie heeft Hem de leiding over de aarde gegeven, of wie heeft Hem over de hele wereld aangesteld?

Ik heb sceptici werkelijk zulke dingen horen zeggen om God te trotseren. Dat is niet wat Elihu doet. Ik heb mensen horen zeggen: 'Wie heeft God tot onze Heerser gekozen?' Maar wat Elihu zegt, is: 'Wie hééft God gekozen?' Niemand. Hij hoefde niet gekozen te worden. Hij heeft Zichzelf aangesteld, en Hij is Degene Die het recht heeft Zichzelf aan te stellen, omdat Hij alles heeft gemaakt.

Hij bestaat uit Zichzelf, is soeverein en hoeft aan niemand verantwoording af te leggen. Niemand heeft Hem in Zijn ambt aangesteld, dus niemand kan Hem uit Zijn ambt zetten. En niemand kan kritiek hebben op de manier waarop Hij Zijn ambt uitoefent. Hij heeft dat ambt Zelf geschapen en Hij heeft Zichzelf daarin aangesteld. Dat heeft niemand anders gedaan. Als iemand anders God in Zijn ambt aanstelt, kan die Hem natuurlijk uit Zijn ambt zetten. Als iemand anders God in Zijn ambt aanstelt, kan die ook klagen over de manier waarop Hij dat uitoefent, want dan moet Hij aan diegene verantwoording afleggen.

Het punt hier is dat Hij aan niemand verantwoording hoeft af te leggen. Niemand heeft Hem het gezag over de aarde gegeven. Dat heeft Hij van nature. Niemand heeft Hem over de hele wereld aangesteld. Hij hoefde niet aangesteld te worden. Hij staat van nature boven de wereld, omdat Hij alles heeft geschapen.

8

God als bron van ons besef van recht

Vers 16:

Als er inzicht bij jou is, luister hier dan naar, neem de stem van mijn woorden ter ore: Kan ook iemand die het recht haat, regeren, en wil je Hem Die zeer rechtvaardig is, schuldig verklaren?

JOB 34:16-17

Dat wil zeggen: God is Degene Die regeert. Hij is beslist niet iemand die gerechtigheid haat. Het is ondenkbaar dat de wereld geregeerd zou worden door iemand die gerechtigheid haat. Waarom is dat ondenkbaar? Waarom zouden we niet kunnen geloven dat er een duivel is die de wereld regeert, in plaats van een God? Eén reden is deze: als dat zo was, waar zouden we dan ons begrip van gerechtigheid vandaan halen?

Het is duidelijk dat het menselijke besef van goed en kwaad afkomstig is van iets wat hoger is dan de mens zelf. We kunnen niet zomaar zeggen: 'We hebben het idee van het goede ontwikkeld omdat we nu eenmaal zo zijn.' Maar zo zijn we niet. Onze opvattingen over het goede veroordelen juist hoe we zijn. Waar halen we die ideeën over het goede vandaan? Het is niet zo dat de mens een rechtvaardig wezen is en daarom gerechtigheid omschrijft aan de hand van zijn eigen gedrag. De mens begrijpt gerechtigheid, ondanks het feit dat die zijn eigen gedrag veroordeelt.

Waar hebben we dit idee van gerechtigheid vandaan, als het niet ergens boven ons vandaan komt? Het is duidelijk iets wat iedereen intuïtief weet. Sommige dingen zijn goed en andere zijn verkeerd. Bovendien zijn de dingen die we doen soms de dingen waarvan we weten dat ze verkeerd zijn. Het begrip gerechtigheid is dus geen menselijk bedenkfel, een of andere filosofie die mensen hebben bedacht om zichzelf te rechtvaardigen. Gerechtigheid is afkomstig van de hoogste Heerser van het heelal. Daarom is het ondenkbaar dat de Heerser van het heelal gerechtigheid zou verachten.

9

God oordeelt zonder nader onderzoek

Zou men tegen een koning durven zeggen: Verderfelijk mens! of tegen edelen: Goddelozen! Hij trekt geen partij voor de vorsten, en trekt de rijke niet voor boven de arme, want zij zijn allemaal het werk van Zijn handen. In een ogenblik sterven zij, zelfs midden in de nacht; een volk wordt heen en weer geschud en komt om; de machtige wordt weggenomen, maar niet door een mensenhand.

JOB 34:18-20

Ze sterven gewoon in hun slaap. Niemand hoeft hen zelfs maar te doden. Zo zwak zijn ze. Zo broos zijn mensen. God neemt hun leven weg. Er is zelfs geen menselijk ingrijpen nodig om iemand te doden.

Want Zijn ogen zijn op ieders wegen, en Hij ziet al hun voetstappen. Er is geen duisternis en er is geen schaduw van de dood waar degenen die onrecht bedrijven zich kunnen verbergen. Zeker, Hij legt de mens niet te veel op, zodat hij tegen God in het gericht zou kunnen komen. Hij verplettert de machtigen, zonder dat men het doorgronden kan, en stelt anderen in hun plaats.

JOB 34:21-24

Hij zegt niet dat God mensen zware dingen aandoet zonder te overwegen of dat rechtvaardig is. Hij zegt dat God al weet wat mensen verdienen, zonder verder onderzoek te doen. Mensen moeten een rechtszaak voeren. Mensen moeten bewijsmateriaal zoeken. Mensen moeten getuigenverklaringen krijgen om uit te zoeken wie er gelijk heeft en wie er ongelijk heeft. God hoeft dat allemaal niet te doen. Hij weet dat allemaal al. Hij kan gewoon handelen. Hij kan gewoon oordelen. Hij hoeft geen bewijsmateriaal te verzamelen. Hij weet dat allemaal.

Hij zegt in vers 23:

Hij hoeft iemand niet verder te onderzoeken om hem voor Gods oordeel te laten verschijnen.

[Vertalersnoot: Dit is een weergave van de Engelse lezing die Gregg gebruikt. De hierboven geciteerde HSV heeft in Job 34:23 'Hij legt de mens niet te veel op'. Greggs uitleg over onderzoek en een rechtszaak berust op de Engelse lezing.]

Dit verwijst waarschijnlijk naar Jobs verzoek. Job zei: 'Als ik maar voor God kon staan en mijn zaak kon bepleiten, zouden de dingen voor mij vast beter aflopen.' Elihu zei: 'Nee, God hoeft je niet voor Zich te laten verschijnen om je zaak te bepleiten. Hij hoeft

geen onderzoek te doen. Hij kent alle feiten al.' Het is voor Hem niet nodig een mens verder te onderzoeken, zodat die mens voor God in het gericht zou moeten verschijnen. Er is geen rechtszaak nodig.

Hij slaat hen als goddelozen neer, in een plaats waar mensen het zien, omdat zij van achter Hem zijn afgeweken, en geen van Zijn wegen opgemerkt hebben. Hij brengt straf over hem vanwege het hulpgeroep van de arme, en Hij hoort het hulpgeroep van de ellendigen. Als Hij stil blijft, wie kan dan schuldig verklaren? Als Hij Zijn aangezicht verbergt, wie kan Hem dan waarnemen? Hij regeert zowel over een volk als over een mens alleen, opdat er geen huichelaar regeert, en er geen valstrikken voor het volk zijn.

JOB 34:26-30

10

De opbouw van de wijsheidsredes

Veel van deze dingen zijn wijsheidsspreuken. Het is moeilijk om precies te weten hoe ze bijdragen aan het onderbouwen van een bepaald betoog. Ik denk dat deze wijsheidsredes vaak afdwalen in allerlei bespiegelingen, waarbij ze gewoon genieten van het geluid van hun eigen stem en van hun eigen vermogen om wijze opmerkingen over dingen te maken. Ik weet niet of deze wijze mannen altijd denken zoals wij, op een lineaire manier, in een rechtbank of in een debat. Westerse denkers willen dat het ene argument logisch op het andere volgt en dat er een sluitend betoog ontstaat, dat tot een onontkoombare conclusie leidt.

Deze mannen uit het Oosten denken niet lineair. Ze staan helemaal niet onder invloed van de Griekse filosofie, en ze hebben de westerse beschaving niet als achtergrond om te bepalen hoe ze een betoog moeten opbouwen. Ze zijn erop uit indrukken op te roepen. Daarom spreken ze in poëzie, want die is impressionistisch. Het is niet zozeer

dat ze een logisch betoog opbouwen, al is het niet helemaal zonder logica. Het is alleen geen logica waarin alles naadloos op elkaar aansluit. Het is geen sluitend betoog. In wezen zeggen ze dingen die een algemene indruk moeten geven.

Veel van wat hij zegt, heeft voor zover wij kunnen zien niet rechtstreeks betrekking op Jobs zaak. Het werkt alleen in algemene zin de gedachte verder uit dat God groot is, dat God oordeelt, dat God genoeg weet. Je kunt God eigenlijk niets verwijten. Je kunt niet zeggen dat je God meer bewijsmateriaal moet geven dan Hij heeft, enzovoort.

11

Leren van tuchting en schuld erkennen

Vers 31:

Zeker, Job heeft tegen God gezegd: Ik heb Uw straf gedragen, ik zal niet meer verderfelijk handelen. Leert U mij wat ik niet zie; als ik onrecht begaan heb, zal ik het niet meer doen.

JOB 34:31-32

[Vertalersnoot: Gregg leest Job 34:31-32 in zijn Engelse vertaling als een vraag: ‘Heeft iemand tegen God gezegd: Ik heb tuchting gedragen, ik zal niet meer verkeerd handelen; leer mij wat ik niet zie; als ik onrecht heb begaan, zal ik het niet meer doen?’ De hierboven geciteerde HSV begint daarentegen met de mededeling ‘Zeker, Job heeft tegen God gezegd’.]

Heeft iemand dat gezegd? Dat is kennelijk wat mensen volgens Elihu zouden moeten zeggen wanneer ze lijden. Zeg: 'God, als ik iets verkeerd heb gedaan, laat het me zien. Ik zal ermee ophouden. Ik heb Uw tuchtiging gedragen. Ik heb mijn les geleerd.' Dat is wat Job volgens hem moet doen. Natuurlijk vindt hij dat Job zijn lessen moet leren uit wat God in zijn leven heeft gedaan. Ongetwijfeld heeft hij gelijk.

Moet het van jou komen hoe Hij iets vergelden zal, terwijl je Hem veracht? Zul jij dan kiezen, en niet Ik? Wat weet je? Spreek.

JOB 34:33

Het is niet duidelijk wat hij zegt, maar kennelijk zegt hij zoiets als: 'Job, je denkt dat God je eigenlijk niet vergeldt wat je verdient, maar jij bepaalt de voorwaarden voor wat rechtvaardig is en wat verdiend is. Moet Hij je vergelden volgens jouw voorwaarden? Alleen omdat jij elke schuld ontkent, zie je de dingen misschien niet zoals Hij ze ziet.

[Vertalersnoot: Gregg betreft het Engelse 'disavow it' in Job 34:33 hier op het ontkennen van schuld. De hierboven geciteerde HSV heeft op die plaats 'terwijl je Hem veracht'.] Alleen omdat jij elke verantwoordelijkheid voor wat dan ook ontkent, betekent dat nog niet dat er niet iets is wat God ziet, een maatstaf die God bij Zijn oordeel gebruikt, waarmee jij geen rekening houdt. Hij hoeft Zich niet aan jouw voorwaarden te houden.'

Hij zegt:

Verstandige mensen zullen tegen mij zeggen, en een wijs man zal naar mij luisteren: Job heeft niet met kennis gesproken, en zijn woorden waren niet met verstand. Ach, laat Job tot het einde toe beproefd worden, om zijn antwoorden onder mensen van onrecht. Want hij voegt aan zijn zonde nog overtreding toe; hij klapt onder ons in de handen, en hij maakt zijn woorden tegen God talrijk.

JOB 34:34-37

Dan nu de aanhalingstekens in de New King James. In die vertaling begint er bij vers 35 een aanhalingsteken, omdat hij in vers 34 zegt:

[Vertalersnoot: Gregg bespreekt hier de interpunctie van de New King James; het hierboven weergegeven HSV-citaat bevat die aanhalingstekens niet. Ook geeft zijn Engelse lezing vers 34 weer met ‘zeggen tegen mij’, waar de HSV ‘zullen tegen mij zeggen’ heeft.]

Mensen met inzicht zeggen tegen mij, wijze mensen die naar mij luisteren.

Volgens mij zegt hij hiermee: dit is wat die zogenaamde wijze mannen, Elifaz en Zofar en Bildad, over Job hebben gezegd. Maar de New King James zet alleen vers 35 tussen de binnenste aanhalingstekens, als het citaat. Volgens mij is heel vers 35 tot en met 37 het citaat. Ik denk niet dat Elihu hier noodzakelijkerwijs zelf beweert dat Job goddeloos is. Hij zegt dat dit is wat deze wijze mannen over Job hebben beweerd.

12

Wat menselijk gedrag voor God betekent

Nu hoofdstuk 35.

Verder antwoordde Elihu en zei: Beschouw je dat als recht, dat je gezegd hebt: Mijn gerechtigheid is meer dan die van God? Want je zegt: Wat baat het je? In welk opzicht geeft dit mij meer voordeel dan wanneer ik zondig?

JOB 35:1-3

Opnieuw geeft hij Jobs standpunt op dezelfde manier weer als eerder in hoofdstuk 34, vers 9, waar hij zei:

Wie is een man zoals Job? Hij drinkt de spot in als water. Hij loopt rond in gezelschap van hen die onrecht bedrijven, en gaat om met goddeloze mensen. Want hij heeft gezegd: Het baat een man niet als hij behagen schept in God.

JOB 34:7-9

Hier wordt het van de andere kant benaderd: wat levert het op om zonde te hebben vermeden?

In welk opzicht geeft dit mij meer voordeel dan wanneer ik zondig?

JOB 35:3

Als ik had gezondigd, zou ik nog steeds dezelfde gevolgen ondervinden als nu. Welk voordeel had het dus om rechtvaardig te zijn? Zo vat Elihu Jobs standpunt samen.

En Elihu zegt:

Ik zal met woorden antwoord geven, en je vrienden met je. Kijk naar de hemel en zie, en aanschouw de wolken, die hoger zijn dan jij. Als je zondigt, wat doe je dan tegen Hem? Als je overtredingen talrijk zijn, wat doe je Hem daarmee aan? Als je rechtvaardig bent, wat geef je Hem daarmee, of wat ontvangt Hij uit jouw hand? Je goddeloosheid zou zijn tegen een man zoals jij, en je rechtvaardigheid zou zijn ten bate van een mensenkind.

JOB 35:4-8

In wezen zegt hij, en daarin heeft hij ongelijk: als je goddeloos handelt, kan dat nauwelijks enige invloed op God hebben. En als je rechtvaardig handelt, kan het Hem helemaal niets schelen. Je bent maar een nietig mens. Wat maakt het Hem uit wat je

doet? Zo klinkt het tenminste, alsof Elihu dat zegt. En als hij dat zegt, vergist hij zich.

Op een bepaald niveau heeft hij misschien gelijk, als hij bedoelt dat Gods bestuur over het heelal niet wordt bedreigd doordat jij verkeerd handelt of doordat jij juist handelt. Dat wil zeggen: de daden van één mens, goed of slecht, zullen Gods positie of Gods troon niet werkelijk omverwerpen. Het klinkt alsof hij zegt dat het God eigenlijk niets kan schelen, dat Hij er geen acht op slaat of je goed of kwaad doet. Maar dat is niet waar, als dat is wat hij zegt. Misschien bedoelt hij: of je nu goed of kwaad doet, daardoor zal het heelal niet uit elkaar vliegen en zal God Zijn soevereine positie niet verliezen. Ik weet niet precies hoe Elihu wil dat deze woorden worden opgevat.

13

Geduldig op God wachten in beproevingen

Vanwege de vele verdrukkingen laten zij de onderdrukten om hulp roepen; zij schreeuwen het uit vanwege de arm van de groten. Maar niemand zegt: Waar is God, mijn Maker, Die psalmen geeft in de nacht? Die ons meer wijsheid bijbrengt dan de dieren op de aarde, en ons wijzer maakt dan de vogels in de lucht? Daar roepen zij, maar Hij antwoordt niet, vanwege de trots van de kwaaddoeners. Zeker zal God de leugen niet verhoren, en de Almachtige zal die niet aanschouwen. Zo is het ook wanneer je zegt dat je Hem niet waarneemt. Er is echter een rechtszaak voor Zijn aangezicht, wacht dan op Hem.

JOB 35:9-14

Dit is behoorlijk goede raad voor Job. En opnieuw gaat het over het punt dat Job niet zo goed met zijn beproevingen omgaat als hij zou moeten. Als Job niet had gezondigd voordat de beproevingen kwamen, dan heeft hij in elk geval niet het juiste gedaan sinds ze kwamen. En hij moet leren geduldig op God te wachten.

Je zegt dat je Hem niet ziet.

Nou, natuurlijk zie je Hem niet. Zijn wegen zijn onzichtbaar voor je. Je kunt niet doorgronden wat God aan het doen is. Maar Zijn gerechtigheid staat Hem voor ogen. Dat wil zeggen: vanuit wat God kan zien, ziet Hij wat gerechtigheid is. Zijn rechtvaardige karakter is Hem nog altijd blijven leiden.

[Vertalersnoot: Gregg legt hier de Engelse woorden ‘justice is before Him’ uit als een verwijzing naar Gods gerechtigheid. De hierboven geciteerde HSV heeft in Job 35:14 ‘Er is echter een rechtszaak voor Zijn aangezicht’.] Daarom moet je eenvoudig op Hem wachten.

En dat is waar. Als Job gewoon nog wat langer had gewacht, zou er naar alle waarschijnlijkheid een ommekeer in zijn beproevingen zijn gekomen, want die kwam er uiteindelijk ook. Maar dat wist hij natuurlijk niet. En wij weten dat ook nooit wanneer we midden in onze beproevingen zitten. Onze beproevingen kunnen weken of maanden duren, in sommige gevallen zelfs jaren. Misschien duren sommige ervan zelfs een heel leven vol moeilijkheden. Maar we moeten nog steeds op God wachten, want Zijn gerechtigheid staat Hem nog altijd voor ogen. Hij zal het onrecht op een bepaald moment nog steeds rechtzetten. En degene die lijdt, moet leren op God te wachten. Dat is wat Elihu tegen Job zegt, en dat is echt goede raad. Daarmee wijst hij Job terecht vanwege zijn geklaag.

Welnu, omdat Zijn toorn niet gestraft heeft, en omdat Hij weinig aandacht aan de dwaasheid heeft geschonken, heeft Job met vluchtigheid zijn mond geopend, en zonder kennis woorden vermenigvuldigd.

JOB 35:15-16

Wat betekent dat nu? Volgens mij zegt hij dit omdat Gods harde optreden tegen Job geen straf is die Gods toorn weerspiegelt. God heeft Job niet in Zijn toorn gestraft, want Hij is niet boos op Job. Wat Job is overkomen, is dus geen straf. Ook heeft God niet veel acht geslagen op dwaasheid. Dat wil zeggen: Hij straft Job niet vanwege een of andere dwaasheid die Hij bij Job heeft opgemerkt. Dat erkent hij. Job heeft dit ook gezegd. Job heeft gezegd: ‘God kan mij niet straffen omdat Hij boos op me is, want ik heb niets gedaan om Hem boos te maken.’

En Elihu zegt: ‘Goed, dat neem ik aan. Toch, Job, had je je mond moeten houden. Je had gewoon op God moeten wachten. Het kan waar zijn dat God je niet in toorn laat lijden, maar je weet niet wat Hij aan het doen is. Daarom zou je er beter aan doen niet te spreken, want je gebruikt steeds meer woorden zonder kennis.’

14

Elihu beroept zich op volmaakte kennis

Hoofdstuk 36. Elihu ging ook verder en zei:

Elihu ging verder en zei: Wacht een ogenblik op mij, en ik zal je vertellen dat er voor God nog meer woorden zijn. Ik zal mijn gevoelens van ver halen, en mijn Schepper gerechtigheid geven. Want werkelijk, mijn woorden zijn geen leugen; iemand die oprecht van gevoelens is, is hier bij je.

JOB 36:1-4

[Vertalersnoot: De Engelse lezing van Job 36:4 die Gregg bespreekt, luidt: ‘Iemand die volmaakt in kennis is, is bij je.’ De hierboven geciteerde HSV heeft ‘iemand die oprecht van gevoelens is, is hier bij je’. De volgende bespreking betreft de Engelse formulering.]

Zoals sommigen bij de studievragen hebben opgemerkt, is het niet duidelijk of de woorden naar Elihu of naar God verwijzen. Hij zou kunnen zeggen dat God bij je is, maar aan de andere kant zou hij ook gewoon kunnen zeggen: ‘Ik ben bij je, en ik ben volmaakt in kennis.’

Als iemand zegt dat hij volmaakt in kennis is, klinkt dat natuurlijk arrogant. Maar in de context wordt in deze toespraken veel overdrijving gebruikt. Het enige wat hij bedoelt, is misschien: ‘Ik spreek niet vanuit mijn eigen beperkte ervaring of zoiets. Ik haal mijn kennis van ver.’ Dat wil zeggen: ‘Ik heb geluisterd naar berichten van mensen van overal, van heinde en verre, en mijn kennis is niet beperkt. Ze is veelomvattend. Ze is niet alleen beperkt tot wat ik in mijn eigen persoonlijke overpeinzingen heb bedacht. En aangezien ik hier alleen ben om gerechtigheid toe te

schrijven aan God, mijn Maker, kunnen mijn woorden beslist niet als onbetrouwbaar worden afgedaan. Hoe kan het verkeerd zijn om gerechtigheid aan God toe te schrijven?’

15

Lijden als correctie in plaats van straf

Zie, God is machtig, maar Hij veracht niets; machtig is de kracht van Zijn hart.

JOB 36:5

Hij zou het kunnen, maar Hij doet het niet. God zou op mensen kunnen neerkijken en zeggen: ‘Wie ben jij dat Ik aandacht aan je zou besteden? Je bent maar een insect.’ Maar zo is God niet. Hij is machtig, maar toch slaat Hij acht op de nietige mens.

Hij laat de goddeloze niet leven, en Hij verschaft ellendigen recht.

JOB 36:6

Uiteindelijk.

Hij trekt Zijn ogen niet af van de rechtvaardige, maar Hij plaatst hen voor altijd met koningen op de troon, en zij worden verheven. En als zij met ketenen gebonden zijn, gevangen in banden van ellende, dan maakt Hij hun werk aan hen bekend, en hun overtredingen, omdat die de overhand genomen hebben.

JOB 36:7-9

Hier zegt hij dat God rechtvaardige mensen over het algemeen verhoogt. Op tronen verwacht je hen te vinden, en daar bevinden ze zich in veel gevallen ook. Maar hij zegt dat de momenten waarop ze in boeien en in ellende verkeren, wat volgens hem

inderdaad kan gebeuren, momenten zijn waarop God hun probeert te vertellen dat ze iets hebben gedaan wat ze moeten rechtzetten.

In zekere zin lijkt hij dus opnieuw een beetje op Jobs andere raadgevers. Elihu zegt dat Job iets verkeerd heeft gedaan en dat God hem op deze manier probeert te corrigeren. Elihu heeft misschien niet helemaal gelijk, want hij lijkt ervan uit te gaan dat deze beproevingen Job deels overkwamen omdat God hem moest corrigeren voor iets wat daarvoor al verkeerd in hem was. En de Bijbel maakt heel duidelijk dat hij deze beproevingen niet onderging vanwege iets wat verkeerd in hem was.

Toch brachten de beproevingen dingen bij Job naar boven die niet zo goed waren als ze moesten zijn, en dit lijden diende om hem te corrigeren. Het was God Die sprak, God Die deze mensen over hun daden vertelde. Wanneer goede mensen in kerkers worden geworpen, is dat God Die tot hen spreekt en zegt dat ze zich moeten bekeren van hun gedrag.

Het verschil tussen Elihu en Jobs vrienden is hier dat zij nooit opperden dat dit lijden bedoeld kon zijn om iemand te corrigeren. Volgens hen was het alleen straf. 'Je lijdt omdat je verkeerd hebt gehandeld, en God is boos en Hij straft je.' Elihu zegt: 'Je hebt iets verkeerd gedaan, en God straft je niet; Hij probeert je te corrigeren. Hij biedt je in feite verbetering aan, de weg naar verbetering van je gedrag.' Dat kwam in de toezeggingen van de anderen nooit voor.

Hij opent hun oor voor Zijn vermaning, en zegt dat zij zich bekeren moeten van het onrecht. Als zij luisteren en Hem dienen, zullen zij hun dagen eindigen in het goede, en hun jaren vol lieflijkheid. Maar als zij niet luisteren, komen zij om door een werpspies, en geven zij de geest zonder kennis.

JOB 36:10-12

Rechtvaardige mensen zijn dus niet volmaakt rechtvaardig. En wanneer God hen vernedert, is dat om hen te onderwijzen, zodat ze weer tot hun voorspoed kunnen terugkeren. Als ze niet van dit onderwijs leren, zou het slechter met hen kunnen aflopen. Ze zouden zelfs kunnen sterven.

16

Jobs verzet staat zijn herstel in de weg

Mensen met een huichelachtig hart hopen toorn op; zij roepen niet om hulp, als Hij hen gebonden heeft. Hun ziel zal in hun jeugd sterven, en hun leven onder de schandknapen eindigen. God redt de ellendige in zijn ellende, en in de onderdrukking opent Hij hun oor. Zo heeft Hij ook jou weggelokt uit de mond van de benauwdheid naar de ruimte waarin geen beklemming is, en het gerecht van je tafel vol vet is. Maar je bent vol van de rechtszaak van de goddeloze; de rechtszaak en het recht houden je vast. Pas ervoor op dat woede je niet aanzet tot spot, zodat een groot losgeld de straf van jou niet zou kunnen afwenden. Zou Hij je rijkdom waarderen, zodat je niet in benauwdheid komt, of al je krachtsinspanningen? Snak niet naar de nacht waarin de volken weggaan van hun plaats. Pas op, wend je niet tot onrecht, omdat je die zou verkiezen boven de ellende. Zie, God is hoogverheven door Zijn kracht; wie is een Leraar als Hij? Wie heeft Hem Zijn weg voorgeschreven? Of wie heeft gezegd: U hebt onrecht gedaan?

JOB 36:13-23

Dat wil zeggen: aan wie moet God verantwoording afleggen? Aan niemand. Wat hij in deze verzen lijkt te zeggen, vooral vanaf vers 5, is dat rechtvaardige mensen gewoonlijk op de troon zitten. Soms is dat niet zo. Soms verkeren ze in ellende, zitten ze in boeien, enzovoort. Maar dat komt doordat ze wel rechtvaardige mensen zijn, maar niet volmaakt rechtvaardig zijn geweest. God probeert iets aan hen te verbeteren. Ze kunnen zich bekeren en weer in hun vroegere toestand worden hersteld. Of niet. Als ze dat afwijzen, dan zijn ze als de huichelaars in vers 13, die niet

om hulp roepen wanneer Hij hen bindt. Ze zitten in de boeien, maar in plaats van het uit te roepen en zich te bekeren, doen ze dat niet. Ze bekeren zich niet, en daardoor wordt het erger voor hen.

Hij zegt: ‘Job, dit is wat jij hebt gedaan. God heeft je in de boeien geslagen. Je hebt als het ware in de kerker gezeten, en er is iets wat Hij bij je hoopt te bereiken. Een vorm van bekering die ergens voor nodig is, of in elk geval nederigheid, in elk geval zwijgen, in elk geval berusting en aanvaarding van de slagen die God heeft toegebracht. Als je daar zo op had gereageerd, zou je inmiddels uit je diepe ellende zijn gehaald. Dan zou het nu beter met je gaan.’

[Vertalersnoot: Gregg volgt hier de voorwaardelijke Engelse lezing van Job 36:16: God zou Job uit zijn ellende hebben gebracht. De hierboven geciteerde HSV formuleert dit als ‘Zo heeft Hij ook jou weggelokt’.] De strekking is dat je niet goed op de tuchtiging hebt gereageerd, en dat je er daarom nog steeds in zit.

17

Kennis van de natuur in de oudheid

Denk eraan dat je Zijn werk groot maakt, dat de mensen bezingen. Alle mensen zien het; de sterveling aanschouwt het van verre. Zie, God is groot, en wij begrijpen Hem niet; het getal van Zijn jaren is niet te doorgronden. Want Hij trekt de waterdruppels omhoog, die na Zijn damp regen uitgieten.

JOB 36:24-27

Het is interessant dat iemand in de oudheid dit wist: dat regenwolken ontstaan door de destillatie van water dat ooit op de grond lag. Waarom het interessant is dat ze dat weten, is dat je dat eigenlijk niet kunt zien. Je kunt de verdamping eigenlijk niet zien. Je kunt water zien verdwijnen. Misschien kon iemand daaruit afleiden dat het de lucht in moest zijn gegaan, dat het nu in de wolken moest zitten. Maar dat is niet iets wat je echt kon zien. Het is een gevolgtrekking waartoe iemand die erover nadenkt zou kunnen komen.

Ik sta echt verbaasd over hoeveel kennis veel van deze mannen in het Oude Testament, in Job, eigenlijk hadden van de dingen in de natuur. In veel van de toespraken wordt een beroep gedaan op feiten uit de natuur, op natuurwetten die ze hadden afgeleid. Sommige daarvan waren natuurlijk niet bepaald wetenschappelijk, want ze leefden in een tijd vóór de wetenschap. Zoals toen Job zei dat een mens bij de verwekking als melk wordt uitgegoten en stremt, waarna er in de baarmoeder huid en beenderen aan worden toegevoegd.

Eigenlijk is dat nog niet zo slecht. Zonder iets van microbiologie te weten, is het helemaal niet zo'n slechte beschrijving. Het sluit niet helemaal aan bij onze moderne wetenschappelijke beschrijvingen. Maar ze letten wel op. Deze mannen letten wel degelijk op de natuur en leerden daaruit wat ze konden leren. Ze lijken veel te weten voor mensen uit de oudheid die leefden in een tijd vóór de wetenschap.

Er staat:

Want Hij trekt de waterdruppels omhoog, die na Zijn damp regen uitgieten. Zij laten de wolken stromen, zij druipen overvloedig op de mensen neer. Kan iemand ook begrijpen hoe de wolken zich uitbreiden, en het dreunen uit Zijn hut? Zie, Hij spreidt Zijn licht erover uit, en Hij bedekt de diepten van de zee. Want daardoor spreekt Hij recht over de volken; Hij geeft voedsel in overvloed. Met Zijn handen bedekt Hij het licht, en beveelt het zijn doel te treffen. Zijn geroep kondigt Hem aan, evenals het vee de komende storm.

JOB 36:27-33

Veel van deze bewoordingen zijn gewoon onduidelijk. Het is interessant dat hij iets over de donder en het vee noemt. Ik weet niet of hij doelt op Jobs vee dat door de bliksem werd gedood. Bedenk dat veel van zijn schapen werden gedood door een blikseminslag. Misschien doelt hij daarop, al is niet duidelijk op welke manier hij dat precies doet. Het kan zijn dat hij daar helemaal niet op doelt.

18

Gods macht over storm, sneeuw en regen

Dan nog één hoofdstuk met toespraken van Elihu, hoofdstuk 37.

Ja, hierover beeft mijn hart, en het springt op van zijn plaats. Luister aandachtig naar het daveren van Zijn stem, en naar het geluid dat uit Zijn mond komt! Hij laat het los onder heel de hemel, en Zijn licht tot over de einden van de aarde. Daarna brult Hij met Zijn stem; Hij dondert met de stem van Zijn majesteit. Hij houdt die dingen niet terug, als Zijn stem gehoord wordt.

JOB 37:1-4

Dat wil zeggen: donder. De donder komt na de bliksem.

God dondert wonderbaar met Zijn stem; Hij doet grote dingen en wij begrijpen ze niet. Want Hij zegt tegen de sneeuw: Wees op de aarde. Ook tegen de slagregen van de regen; en dan is er de slagregen van Zijn sterke regens. Hij verzegelt de hand van ieder mens, zodat alle mensen Zijn werk kennen. De wilde dieren gaan naar hun schuilplaatsen, en blijven in hun holen. Uit Zijn kamer komt de wervelwind, en van de verstrooiende winden komt de kou. Door de adem van God geeft Hij ijs, zodat de brede wateren verstijven. Ook maakt Hij de wolken zwaar van vocht; Hij spreidt de wolk van Zijn licht uit. Die gaat naar Zijn wijze raad alle kanten uit, om te doen alles wat Hij hun gebiedt op het oppervlak van de wereld, op de aarde. Hij beschikt het voor Zijn land, hetzij tot een roede, hetzij tot goedertierenheid.

JOB 37:5-13

Hier heeft hij het eenvoudigweg over Gods bestuur van de natuur, een thema dat in veel van de toespraken terugkomt. Het is gewoon een manier om te zeggen hoe groot God is, groter dan wij. Waarom dit punt opnieuw gemaakt moet worden, of waarom Elihu denkt dat dit punt nog niet voldoende gemaakt is, weet ik niet zeker. Maar wat dat betreft volgt hij dezelfde lijn als Job en de andere raadgevers. Hij geeft voorbeelden uit de natuur van dingen die Gods macht zo duidelijk laten zien dat ze ons ontzag inboezemen, omdat we ze niet begrijpen.

19

Jobs onwetendheid tegenover Gods kennis

Hoor dit aan, Job! Blijf staan en let op de wonderen van God. Weet je hoe God ze rangschikt, en hoe Hij het licht van Zijn wolk laat schijnen? Weet je hoe de wolken zweven? Ken je de wonderen van Hem Die volmaakt in kennis is? Weet je hoe je kleren warm worden als Hij de aarde stil maakt vanuit het zuiden? Heb je samen met Hem de hemel uitgespannen, die vast is als een gegoten spiegel?

JOB 37:14-18

Deze vragen lijken in sommige opzichten op de vragen die God aan Job gaat stellen. Weet jij deze dingen die God weet? Weet jij waar het licht vandaan komt? Was jij erbij toen Hij de hemel uitspande? Heb jij Hem daarbij geholpen?

Maak ons bekend wat wij tegen Hem moeten zeggen, want wij kunnen niets voor Hem uiteenzetten vanwege de duisternis. Zal het aan Hem verteld worden, als ik zo spreek? Als iemand dat zegt, zal hij zeker verslonden worden.

JOB 37:19-20

Blijkbaar zegt hij hier, nu hij zijn toespraak afsluit, dat Job te ver is gegaan door te zeggen: 'Ik wil alleen maar door God gehoord worden. Ik wil alleen maar een kans om met God te spreken en mijn zaak te bepleiten.' Elihu heeft al gezegd dat dat niet nodig is. God weet alles al. Hij hoeft je niet te horen wanneer je voor Hem in de rechtszaal verschijnt. Moet Hem verteld worden dat je met Hem wilt spreken?

[Vertalersnoot: Gregg sluit hier aan bij de Engelse lezing van Job 37:20: 'Moet Hem verteld worden dat ik wil spreken?' De hierboven geciteerde HSV heeft 'Zal het aan Hem verteld worden, als ik zo spreek?'] Als je werkelijk voor God zou staan en zou spreken, zou je beslist verzwolgen worden. Heb je er zoveel vertrouwen in dat het goed voor je zou aflopen als je een rechtszaak tegen God zou beginnen? Nee, ik denk het niet. Ik denk dat je verpletterend zou verliezen.

Nu ziet men het licht niet, het schijnt in de wolken, maar als de wind langsgaat, zuivert hij die. Uit het noorden komt goud; bij God is een ontzagwekkende majesteit! De Almachtige, wij kunnen Hem niet vinden; Hij is groot van kracht en recht en hoogst rechtvaardig; Hij onderdrukt niet. Daarom vrezen de mensen Hem; maar alle eigen wijzen van hart ziet Hij niet aan.

JOB 37:21-24

20

Elihu biedt hoop op onderwijs en herstel

Dit is niet bepaald een volledig logische conclusie van alles wat hij gezegd heeft, hoewel er niets mis is met deze uitspraken. Zoals ik al zei, brengt hij niet echt veel nieuwe ideeën naar voren. Maar misschien ligt aan alles wat hij zegt een iets andere kijk op dezelfde dingen ten grondslag. Namelijk dat God wel degelijk met mensen omgaat. Hij straft goddeloosheid wel degelijk. Hij verheft de rechtvaardigen wel degelijk. Hij tuchtigt mensen wel degelijk wanneer ze de verkeerde kant op gaan. Dit idee van tuchtiging, dit idee van terechtwijzing, is wat in de andere toespraken ontbrak.

De andere toespraken zeggen alleen maar: ‘Je bent veroordeeld. Je hebt verkeerd gehandeld. God heeft je afgeschreven. Je gaat sterven. Je bent gewoon een slecht mens, en je kunt maar beter ineenkrimpen en aanvaarden dat God je straft.’ Elihu zou zeggen: ‘Nou, nee, zo zit het eigenlijk niet. Je moet niet zomaar opgeven en zeggen dat God je heeft opgegeven. Dat is niet zo. Als God je tuchtigt, heeft Hij je niet opgegeven. Als Hij iets op je aan te merken heeft en dat laat blijken in de manier waarop Hij je behandelt, dan moet je ontdekken wat Hij wil dat je leert, want dan kun je hersteld worden.’

Elihu heeft meer gelijk dan de anderen, want we zien dat dat precies klopt. Job moet inderdaad leren welke lessen God voor hem heeft. En hij zal die vooral leren door iets anders dan wat Elihu heeft gezegd. Toch heeft Elihu Job misschien voorbereid om zich meer te laten onderwijzen, omdat hij wat respectvoller tegenover Job was dan de anderen en hem meer hoop en meer medeleven bood dan de anderen deden. Maar het zijn werkelijk Gods toespraken die Job tot bekering zullen brengen, en hij zal worden hersteld. Het zal blijken dat Elihu's stelling daarover inderdaad juist was.

In die zin draagt Elihu wel iets meer bij dan de anderen, hoewel we ook in zijn toespraken veel aantreffen wat alleen maar herhaling lijkt. We komen nog terug op Gods toespraken en de rest van het boek.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Job 32:1
- Job 32:2-3
- Job 32:4
- Job 32:10-12
- Job 32:13-16
- Job 32:17-18
- Job 32:19
- Job 32:20-22
- Job 33:1-7

- Job 33:8-12
- Job 33:13-22
- Job 33:23-24
- Job 33:25-28
- Job 33:31-33
- Job 34:1-6
- Job 34:7-9
- Job 34:10-15
- Job 34:16-17
- Job 34:18-20
- Job 34:21-24
- Job 34:26-30
- Job 34:31-32
- Job 34:33
- Job 34:34-37
- Job 35:1-3
- Job 35:3
- Job 35:4-8
- Job 35:9-14
- Job 35:15-16
- Job 36:1-4
- Job 36:5
- Job 36:6
- Job 36:7-9
- Job 36:10-12
- Job 36:13-23
- Job 36:24-27
- Job 36:27-33
- Job 37:1-4
- Job 37:5-13
- Job 37:14-18
- Job 37:19-20
- Job 37:21-24

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.